

Streszczenie. Katecheza I. Ks. Jan Bartoszek. Znaki czasu teologiczną interpretacją współczesnej historii.

W obecnym roku duszpasterskim towarzyszy nam hasło „Uczeń-misjonarz”, które może rodzić w nas błędne przeczucie, że chodzi w nim o dwie osoby, o jakieś dwie funkcje w Kościele, czy dwa niezależne od siebie powołania. Wnikliwa lektura Ewangelii i właściwa jej interpretacja pozwala nam zrozumieć, że każdy uczeń jest posłany, a więc jest misjonarzem. Uczniem Jezusa jest ten, kto Go osobiście doświadczył, spotkał na drodze swojego życia i żyje na poważnie Jego Ewangelią. Kościół pielgrzymujący żyje w świecie i jego działalność zależy od całego szeregu różnych czynników, które bywają nazywane *znakami czasu*.

Czym są *znaki czasu*?

W ujęciu słownikowym *znaki czasu* są określane jako zjawiska, wydarzenia czy też procesy, w których przejawia się działanie Ducha Świętego, ingerującego w dzieje ludzkości przez pobudzanie i oświecanie ludzkich serc. Termin *znaki czasu* ma swoje korzenie w Biblii. Został użyty między innymi w Ewangelii według św. Mateusza (16,1-4). Bliższą współczesnej idei znaków czasu jest Ewangelia według św. Łukasza (12,56-57), gdzie Jezus zarzuca tłumom, że doskonale potrafią wyjaśniać zjawiska pogodowe, ale nie potrafią rozpoznawać swojego czasu. Tutaj św. Łukasz ma na myśli konkretny zbawczy czas, który jest swoistą formą przynaglenia do uporządkowania spraw, gdyż zbliża się decydujący moment, którego skutki będą sięgać wieczności. Słowa Ewangelisty: „Jakże obecnego czasu nie rozpoznajecie?”, „Dlaczego nie rozróżniacie tego, co jest słuszne?” (Łk 12,56-57) dotyczą nie tylko ludzi współczesnych Jezusowi, ale odnoszą się do każdego pokolenia chrześcijan, które lekceważy sobie czas zbawczy i zamknięte jest na Boże znaki ukryte w aktualnych wydarzeniach.

Zainteresowanie określeniem *znaki czasu* nastąpiło dopiero w XX wieku, kiedy do swojego nauczania wprowadził je papież Jan XXIII. Dla Papieża *znaki czasu* były przede wszystkim znakami nadziei na pomyślne losy Kościoła i świata, chodziło zatem o „znaczące przejawy obecności i działania Ducha Świętego w dziejach”. Kolejni papieże terminu *znaki czasu* używali w szerszym kontekście, opisując nim zjawiska zachodzące we współczesnym świecie, tak pozytywne jak i negatywne.

Soborowe dokumenty również podejmują to zagadnienie. Z ich analizy wynika mocne wezwanie do działania adresowanego do całego Kościoła. W Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym czytamy takie słowa: „Kościół zawsze ma obowiązek badać znaki czasów i wyjaśniać je w świetle Ewangelii, tak aby mógł w sposób dostosowany do mentalności każdego pokolenia odpowiadać ludziom na ich odwieczne pytania dotyczące sensu życia obecnego i przyszłego oraz wzajemnego ich stosunku do siebie”. Z powyższego wynika że badanie *znaków czasu* i ich wyjaśnianie w świetle Ewangelii jest obowiązkiem Kościoła, a nie zaleceniem. Jest to obowiązek ściśle

powiązany z misją Kościoła. Dlatego odpowiedzialność za interpretację i ich wyjaśnianie stoi przed całym Kościołem, przed ludem Bożym, przed kapłanami i świeckimi.

Ciekawe podejście do *znaków czasu* prezentuje Paweł VI, łączy on ich teologiczną interpretację ze współczesną historią. Niezmienna prawda objawiona przejawia się nieraz pod postacią *znaków czasu*, które jej nie zmieniają, lecz pozwalają ją dostrzec i rozwijać przez pielgrzymującą ludzkość na przestrzeni czasu.

Interpretacja *znaków czasu* przez Jana Pawła II opiera się przede wszystkim na nauce Soboru Watykańskiego II. Wkraczanie Boga w historię, jakie dokonuje się w Kościele i przez Kościół, wciąż na nowo uwydatnia współczesność jako swoistą sumę *znaków czasu*. Znaki te bliżej określają to wszystko, co jest znamienne i ważne dla historii zbawienia, dla wkraczania Boga w dzieje dla misji Kościoła. Warto zauważyć, że chociaż Jan Paweł II zbyt często nie stosował określenia *znaki czasu*, to mimo to ich idea jest obecna w jego nauczaniu. Niemal w każdej encyklice, w ścisłym powiązaniu z podejmowaną tematyką, część analizy poświęcona jest sytuacji współczesnego człowieka.

W nawiązaniu do tego, co już zostało powiedziane można określić cechy *znaków czasu*. Są nimi: zmienność, relatywność, powiązanie z życiem, wieloznaczność, wzajemne ich nakładanie się.

W naszej chrześcijańskiej formacji ważne jest łączenie *znaków czasu* z przygotowaniem do głoszenia Ewangelii. Tu winna ujawnić się właściwa interpretacja znaków czasu, która nie jest tylko czymś teoretycznym, ale posiada walor praktyczny, zadaniowy. Rozpoznane znaki czasu powinny pomagać nam rozeznawać nasze powołanie i uczynić świat bardziej ludzkim, dostrzegać i realizować własną godność.